

Näringsdepartementet
Enheten för hållbar utveckling och basnäringar
103 33 Stockholm

Remiss 2006-11-07 angående Mervärdesskog (SOU 2006:81) – slutbetänkande från Skogsutredningen 2004 (N2004:12)
N2006/6984/HUB

Svenska Jägareförbundet får efter att ha tagit del av rubricerad remiss anföra följande.

Utredningen har sammanställt en omfattande bakgrundsbeskrivning, vilken redovisas i slutbetänkandets del 2. Jägareförbundet anser att beskrivningen är allsidig och i huvudsak korrekt, även om vi har vissa synpunkter vilka framgår nedan.

Vi är desto mer förvånade och besvikna över de förslag och ställningstaganden som utredaren kommit fram till. Dessa speglar på intet sätt den allsidiga bild som kommer fram i bakgrundsbeskrivningen, utan är i stort ett eko av den pågående skogsdebatten; mer röjning, mer gödsling, mer dikning, mer främmande trädslag, färre älgar och rådjur. Detta är anmärkningsvärt, inte minst med tanke på att utredaren själv framhåller att skogspolitikens produktionsmål bör ha en betydligt bredare innebörd än bara virke. Utredningen kan därför inte sägas leva upp till sitt namn "Mervärdesskog".

Utredningen genomsyras av en negativ syn på klövvilt, särskilt älg. Redan i direktiven fastslås att älgar och rådjur utgör problem för skogsbruket. Vi vänder oss emot den synen och vill peka på det faktum att en stor andel av markägarna

upplever älgstammarna som en viktig tillgång. Olika markägare kan ha olika mål med sitt skogsägande, vilket inte beaktats i utredningen.

För närvarande pågår en statlig utredning gällande det framtida systemet för älgförvaltning. Jägareförbundet anser att Skogsutredningen i delar på ett olyckligt sätt söker föregripa den utredningen. Detta gäller till exempel den ansvarsfördelning mellan Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Länsstyrelserna avseende viltfrågor som utredaren diskuterar kring. Jägareförbundet anser att nuvarande ansvarsfördelning skall gälla så länge nuvarande älgjaktssystem kvarstår och vi vänder oss starkt emot att Skogsstyrelsens ansvar skall ökas i dessa frågor.

I utredningen uppges Sveriges älgstam uppgå till 10 – 15 älgar per 1 000 hektar under vintern. Detta måste bero på något missförstånd alternativt bygga på inaktuella uppgifter. Enligt Naturvårdsverket uppgår den idag aktuella älgstammen under vintern till cirka 200 000 djur, vilket motsvarar cirka fem älgar per 1 000 hektar (räknat på den av Länsstyrelsen registrerade älgjaksarealen i Sverige). Dagens älgstammar är således endast hälften till en tredjedel av vad som uppges i utredningen.

I utredningen framhålls en reducering av älg- och rådjursstammarna som den enda vägen att uppnå en balans mellan viltstammarna och fodertillgången. Vi är kritiska till detta synsätt och menar att även möjligheter till en ökad foderproduktion måste tas tillvara, något som endast beskrivs som ”potentiella komplement” i slutsatserna. Resurser måste satsas på att utveckla metoder för foderproduktion, viltet och tillgången på viltbete måste beaktas redan i skogsbrukets planering och möjligheterna för skogsägare att prioritera produktion av viltfoder på produktiv skogsmark bör tydligare än idag framgå av Skogsvårdslagen.

Vi vill vidare framhålla att förhållanden mellan klövviltstammar och dess foderresurser är höggradigt dynamiska, sett både över tiden och i rummet. Synsättet att en ”balans” skall uppnås, i betydelsen ett konstant förhållande mellan antalet klövvilt och foderutbud över landet, förefaller därför utopisk.

Jägareförbundet är starkt kritiskt till förslaget att anpassa § 5 i Skogsvårdslagen och §§ 2 – 3 i skogsvårdsförordningen och öka användningen av dessa för att lagsöka markägare som har betesskadade ungskogsbestånd. Vi har svårt att se hur detta kan ske på ett rättssäkert och rättvist sätt. De områden som drabbas är främst vandringsområden där vinterkoncentrationerna kan bli höga även då älgstammen är gles. Förvaltning av älg måste ske inom betydligt större områden än enskilda bestånd eller fastigheter, något som också framhålls i utredningen. Att då lägga ett

stort ekonomiskt tryck på enskilda markägare kommer att motverka möjligheterna till en biologiskt riktig förvaltning av älg. Vi ställer oss också mycket frågande till varför tvång och lagåtgärder skall råda när det gäller vilt och bete, medan skogspolitiken i övrigt bygger på frihet under ansvar.

I utredningen framhålls älg och rådjur som hot mot den biologiska mångfalden. Vi ifrågasätter detta påstående och efterfrågar det vetenskapliga underlag som visar på ett sådant förhållande. Vi är väl medvetna om att älgars och rådjurs bete kan påverka utvecklingen av, framför allt, vissa lövträdsarter, men vi menar att älgars och rådjurs positiva bidrag till den biologiska mångfalden inte har beaktats. Som ett exempel kan nämnas att totalt cirka 100 arter av skalbaggar lever i och på älgspillning. Uppräkningen kan fortsättas med andra organismer som lever på älgspillning, älgurin, i älglegor, på älgkroppen, i älgkroppen och så vidare. Vi vill vidare framhålla att skogsbruket i sig, via trädslagsval vid föryngring, röjning och gallring har en betydligt större påverkan på förekomsten av lövträd än vad viltets bete har.

Jägareförbundet har förståelse för att konkurrensen om skogsråvaran ökar. Inte minst utvecklingen inom biobränslesektorn bidrar till detta. Vi är däremot tveksamma till vissa av de åtgärder som utredaren föreslår. Ökad ungskogsröjning enligt nu förhärskande modeller kan inte sägas möta en ökad efterfrågan på biobränsle. Vi förordar istället en modell där ungskogarna hålls täta och stamantalet regleras via en tidig biomassaskörd. Detta skulle, förutom ökad mängd tillgängligt biobränsle, även bidra till en förbättrad betestillgång för klövvilt vilket i sin tur leder till minskade skogsskador.

Den ökade användningen av gran vid plantering, även på tallmarker, är ett stort problem, främst i södra Sverige. I utredningen framhålls detta enbart som en effekt av klövviltets bete. Vi efterfrågar det vetenskapliga underlaget för detta påstående och vill framhålla rådgivning, från Skogsstyrelsens tjänstemän och andra, som den enskilt viktigaste faktorn som påverkar trädslagsvalet vid skogsföryngring. Detta stöds ytterligare av det faktum att användningen av gran vid plantering ökar, trots att den svenska älgstammen har halverats under de senaste 20 åren.

Vi är starkt kritiska till förslaget om utökad beskogning av nedlagda åkermarker och vill istället peka på dessa markers potential för att skapa viltfoder, dess betydelse som trivselpplatser för vilt och för den biologiska mångfalden. Till exempel anläggning/restaurering av våtmarker är en åtgärd som ofta med fördel kan utföras på nedlagd åkermark.

Vi ställer oss inte avvisande till en ökad gödsling av skogen och rensning av gamla dikessystem (dikning), men vill ändå peka på risken att kvävegödsling i medelålders och äldre skog medför en förändring av markskiktet från bärristyper till smalbladiga grästyper. Bärris är en ytterst viktig foderresurs för klövviltet, främst under vår och höst. Vi vill vidare peka på de små våtmarkernas stora betydelse som fodersöksbiotoper för, till exempel, tjäderkycklingar. En ökning av dikningsaktiviteten får således inte missgynna dessa marker.

Avslutningsvis vill Jägareförbundet instämma i utredarens slutsats att grundläggande förutsättningar för hållbar förvaltning av älg och annat vilt saknas om inte samsyn finns kring viktiga frågor. Vi menar dock att de förslag och slutsatser som lagts i utredningen rörande vilt på intet sätt bidrar till denna samsyn. Dessa är tvärtom så bristfälliga att de över huvud taget inte kan ligga till grund för några vidare överväganden.

.....
Håkan Weberyd

Stf. Generalsekreterare

.....
Göran Bergqvist

Klövviltkonsulent